

CONVIVÈNCIA A LES AULES

La convivència és un objectiu fonamental en els centres educatius. El procés educatiu comporta actituds i comportaments respectuosos, positius i de consens per a tots els sectors de la comunitat escolar.

També, la convivència en els centres comporta contradiccions i problemes, com la mateixa societat.

A l'aula, la interacció entre l'alumnat i el professorat definirà l'ambient social que es manifesti dins del recinte escolar.

La participació activa dels pares i de les mares en el centre s'ha de potenciar i motivar, i així, es podria parlar del treball en un context sociofamiliar.

Actualment, un problema per a aquesta bona convivència és l'assetjament escolar o maltractament entre iguals. Aquesta guia vol incidir en aquesta realitat, informant i donant recursos sobre aquest tema.

A conviure s'aprèn convivint

VIOLENCIA

És tota acció o omisió intencionada, dirigida per una persona o persones, amb la finalitat de causar danys físics, psicològics, sexuals o econòmics a una persona, o danyar la integritat d'un objecte o animal.

ASSETJAMENT

Una tipologia de violència que fa referència a un comportament repetitiu d'intimidació, les conseqüències del qual solen ser l'aïllament i l'exclusió social de la víctima.

BULLYING

Les relacions amb els iguals no es donen sense conflictes; ara bé, el conflicte, per ell mateix, no és dolent. És quan aquests conflictes s'enquisten i prenen la forma d'abús de poder, o quan aquesta és la manera habitual de relacionar-se, quan podem parlar de situació de risc.

Les conductes d'abús entre iguals, si són reiterades i persistents al llarg d'un període de temps prou llarg, poden ser origen de trastorns mentals que poden arribar a ser greus en l'adolescència i en l'edat adulta.

El terme bullying procedeix del verb anglès "to bully", que significa "ofendre brutalment o maltractar" i una persona "bully" es caracteritza perquè agredeix els més dèbils. Aquest fenomen es dona principalment en l'àmbit escolar.

TIPOLOGIA

El maltractament entre iguals pot prendre diferents formes. No és només a través de pallisses o agressions físiques, sinó que amb freqüència es presenta com un conjunt d'intimidacions de diferents formes que deixen l'agredit o l'agredida sense resposta. Aquestes poden ser conductes intimidatòries:

Maltractament físic: pot ser indirecte (amagar, robar o trencar material escolar o objectes personals...) o directe (pegar, amenaçar amb armes...).

Maltractament verbal: són insults, parlar malament d'algu, difamar, inventar rumors, etc.

Exclusió social: ignorar o no dirigir la paraula, no deixar la participació amb la resta del grup, coaccionar amics de la víctima perquè no hi interactuï, etc.

Intimidacions psicològiques: es tracta d'amenaçar per provocar por, per aconseguir algun objecte o diners i obligar a fer coses en contra de la voluntat de l'altre, xantatge, cartes o missatges intimidatoris, etc.

PER QUÈ ES DÓNA?

Les relacions que establim amb els altres ens estimulen a donar el millor de nosaltres mateixos i ens fan créixer, però no sempre és així: **mitjançant una relació de maltractament psicològic, de victimització, es pot arribar a destrossar una persona.**

Quan, en les relacions entre iguals a què fem referència, **es trenca l'equilibri de forces**, aquestes esdevenen abusives.

ON ?

Dins el mateix centre: passadissos, banys, vestidors, menjador, racons amagats del pati ,etc.

Fora del centre: de camí a casa, en llocs freqüentats per la víctima, etc.

Cyberbullying: s'utilitzen els mitjans digitals o per SMS per

intimidat els companys, on l'acusador no necessita estar a prop de la seva víctima per controlar-ne la vida. Dintre d'aquest àmbit neix un nou concepte, l'**e-bullying**, que consisteix a activar les càmeres web i fer enregistraments en situacions compromeses (per exemple: desvestint-se) per després fer xantatge i difondre'ls.

PROTAGONISTES

Bàsicament hi ha quatre tipus de protagonistes, encara que aquests perfils no són tancats:

L'agressor/a: pot actuar sol i/o en grup. En el cas de l'agressor, i malgrat existir controvèrsies, es dibuixen dues tipologies:

Dominant: amb tendència a la personalitat antisocial.

Ansios: amb una baixa autoestima i nivells alts d'ansietat.

La víctima: habitualment, però no sempre, són nois o noies que no disposen de recursos o habilitats per a reaccionar, solitaris, sensibles, fràgils... i que no saben reivindicar, per vergonya o per conformisme.

Els companys: és freqüent la manca de suport per part dels companys que, en el millor dels casos, observen sense intervenir i massa sovint s'afegeixen a les agressions i amplifiquen el procés. Això s'explica des de dos vessants: d'una banda, per la por de patir les mateixes conseqüències si fan costat a la víctima ("mentre l'agredeixen a ell, a mi no em fan res") i de l'altra, pel fenomen de contagi social que fomenta la participació en els actes d'intimidació.

Els adults (pares i mestres): sovint només detecten el problema quan ha pres unes proporcions evidents i sovint greus. Cal tenir en compte que els infants comuniquen més les situacions de risc a pares i mestres, però, en el cas dels adolescents, el grau de comunicació és notablement inferior.

UN PROBLEMA SILENCIAT

El procés de victimització d'un noi o una noia per part dels seus iguals està relacionat amb l'esquema de domini/submissió. Aquesta relació asimètrica de poder es posa de manifest quan un individu o un grup d'individus, en una escalada d'accions diversificades d'hostilitat i manca de respecte a la vàlua personal de l'altre, arriben a fer-li la vida impossible, creant així un cercle de victimització.

Una de les característiques que es repeteix en totes les víctimes d'assetjament és el silenci amb què pateixen aquesta persecució. Aquest hermetisme també s'estén als testimonis de les vexacions, que no les denuncien per por de convertir-se en les properes víctimes o per no ser considerats espïetes.

CONSEQÜÈNCIES

Per la víctima:

- Se sent sol, infeliç i atemorit.
- Perd l'autoestima i la confiança en ell mateix i en els altres.
- Pot sofrir problemes de salut somàtica i emocional.
- Fòbia d'anar al centre educatiu.
- Reaccions agressives o intents de suïcidi.
- Pèrdua de la llibertat i dels drets de l'alumne, cosa que limita el seu desenvolupament personal.

Per a l'agressor/a:

- La seva aptitud i conducta poden desembocar en fets delictius.
- Instaura la creença en ell mateix i en el seu entorn que, mitjançant la violència, la prepotència i la submissió dels altres, s'aconsegueix poder i lideratge.
- Probabilitat de perpetuar conductes agressives i violentes en les relacions adultes.

Per a la comunitat escolar:

- Sensació d'indefensió i d'incapacitat de reacció similar a la del maltractat.
- Procés de desensibilització davant les contínues situacions de sofriment que estan contemplant.
- Els espectadors poden acabar valorant l'agressivitat i la violència com una forma d'èxit social.

QUÈ HEM DE FER?

Alumnes

Si estàs patint assetjament, no et sentis culpable i demana ajuda tan aviat com puguis.

Si n'ets un espectador, no passis de l'assetjament, el teu silenci et farà còmplice, implica't i dóna suport a la víctima. També pots parlar amb els teus professors i amb la teva família. No ets un delator, ets una persona responsable.

Si fas assetjament, deixa de molestar els altres, pensa què estàs fent i pregunta't si t'agradaria que t'ho fessin a tu.

Professors

Identificar la víctima com més ràpid millor i treure-la de les agressions.

Observar les relacions que s'estableixen a l'aula.

Recollir tota la informació possible per valorar la situació.

Prendre decisions junt amb l'Equip Directiu i el departament.

Actuar com abans millor amb l'alumnat implicat.

Sol·licitar col·laboració familiar.

Utilitzar el protocol d'intervenció que hi ha en el centre.

Famílies

Si el teu fill té problemes d'assetjament, propicia un ambient adequat perquè ell parli, escolta'l i intenta ajudar-lo perquè no se senti culpable. Dóna-li suport per a la recerca de solucions, tingues en compte la seva opinió. Anima'l perquè ho expliqui als professors del centre i posa't en contacte amb el centre educatiu.

Si el teu fill és un assetjador, has de tractar de fer-li entendre la gravetat de la seva conducta, intenta que es posi en la pell de l'altre, dóna-li un model de conducta positiva, dóna suport als canvis positius que observis i posa't en contacte amb el centre educatiu.

Si és un espectador, fes-li veure que el silenci el fa còmplice de qui agredeix i que la via per solucionar els problemes no és la violència.

RECURSOS: MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA

El Ministeri d'Educació i Ciència ha obert un portal de convivència que conté informació, recursos, concursos i convocatòries, materials, enllaços, etc.

"Aprendre a viure junts, aprendre a conviure amb els altres", a més de constituir una finalitat essencial de l'educació, representa un dels principals reptes per als sistemes educatius actuals <http://www.convivencia.mec.es/>

SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA

És una pàgina de l'adjunt del síndic per als nens i adolescents. El seu treball és vigilar perquè es respectin els drets de tots els nens i nenes. El seu nom és Xavier Bonal i, a través de la pàgina web, podeu fer una queixa i/o donar la vostra opinió.

<http://www.sindic.cat/infants/default.html>

UNITAT DE SUPORT A LA CONVIVÈNCIA ESCOLAR

Els centres educatius són els qui de forma ordinària i habitual gestionen els casos de conflictitat, a partir dels criteris pedagògics i dels instruments que els proporcionen el seu projecte educatiu del centre, el Decret de drets i deures de l'alumnat i el seu reglament de règim intern. És també als centres escolars on, de forma habitual i ordinària, les famílies s'adrecen quan han de tractar algun tema relacionat amb l'educació dels seus fills i filles.

Per tal de donar una atenció més directa en situacions de conflicte, el Departament d'Educació ha creat, una [Unitat de Suport a la Convivència Escolar](#).

Correspon a aquesta unitat de suport:

1. Atendre les demandes d'informació i orientació de qualsevol membre de la comunitat educativa.
2. Oferir suport i orientació als equips directius dels centres en casos de distorsió significativa de la convivència escolar.
3. Recollir informació dels casos i fer-ne un seguiment.

Per contactar, cal trucar al telèfon 93 400 69 68.
<http://www.xtec.es/innovacio/convivencia/usca.htm>

WEBS

Visionary

És un projecte europeu de cooperació centrat en la prevenció del bullying, la violència a les escoles, dirigit a professors i professores, alumnes, pares i mares, experts i expertes i qualsevol persona que pugui estar interessada en aquesta problemàtica. Aquesta pàgina pretén presentar informació estructurada sobre el tema, facilitar l'intercanvi d'opinions i establir una xarxa de persones i institucions, tant en el pla nacional com en l' internacional.

<http://www.bullying-in-school.info/es/content/home.htm>

ONG Protégeles

Aquesta web és una línia d'ajuda, creada amb l'objectiu de donar suport i orientació personalitzada a tots aquells infants i adolescents que pateixen assetjament en l'entorn escolar, per part d'alguns dels seus companys.

Darrere d'aquesta pàgina hi ha un equip de psicòlegs amb experiències en el treball amb menors a través d'internet, així com professionals de la seguretat infantil.

Quan les situacions siguin molt greus s'informarà al Defensor del Menor i/o les regidories d'Educació corresponents o d'altres entitats relacionades.

<http://www.acosoescolar.info/index.htm>

Nota:

Aquest tema és molt delicat, per això aquest tríptic és purament informatiu; si penses que et trobes en alguna d'aquestes situacions, parla amb el teu centre educatiu i amb la teva família, per buscar entre tots els recursos específics més adients. No tots els problemes de convivència escolar són bullying.

CONVIVÈNCIA A LES AULES

